

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
02/06/2025**

**ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ**

(Ενδεικτικές απαντήσεις)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. α.

1 – α

2 – β

3 – β

A1. β.

παρ' ἧν: αναφέρεται στην όδόν

ὕπέρ ὧν: αναφέρεται στα παραφράγματα

B.1. Ο κυριότερος εκφραστικός τρόπος με τον οποίο ο Πλάτωνας παρουσιάζει το θέμα του μύθου είναι φυσικά η αλληγορία. Η όλη εικόνα του σπηλαίου και των δεσμοτών δεν είναι παρά μια συνεχής μεταφορά ή παρομοίωση(ἀπείκασον τοιούτω πάθει), με την οποία ο φιλόσοφος επιχειρεί να αναδείξει την κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι πολίτες που δεν έχουν λάβει την κατάλληλη εκπαίδευση. Το ρήμα ἀπεικάω :Απομιμούμαι,

απεικονίζω, παρουσιάζω μέσα από μια παραβολή/σύγκριση. Η χρήση του συγκεκριμένου ρήματος στην αρχή της αφήγησης, που είναι γνωστή ως ο «(πλατωνικός) μύθος του σπηλαίου», σηματοδοτεί την έναρξη ενός λόγου αλληγορικού. Μια αλληγορία συνεπάγεται πως όσα λέγονται έχουν και ένα άλλο επίπεδο σημασιών, πως οι λέξεις, οι έννοιες και οι περιγραφές έχουν πέρα από την κυριολεκτική τους και μια συμβολική σημασία. Οι δεσμώτες, δηλαδή, βρίσκονται στο κατώτερο στάδιο γνώσης, στην εικασία (Ἰδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκῇσι σπηλαιώδει) και είναι αδύνατον να αντικρύσουν την αλήθεια εξαιτίας των δεσμών τους που τους υποχρεώνουν να βλέπουν μόνο μπροστά (ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἰς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὁρᾶν). Μάλιστα, βλέπουν από την παιδική τους ηλικία σκιές αντικειμένων που τις εκλαμβάνουν ως τη μόνη πραγματικότητα (έωρακένοι ἄλλο πλὴν τὰς σκιᾶς) και οι φωνές που ακούν θεωρούν ότι παράγονται από τις σκιές. Συνεπώς, οι δεσμώτες ζουν στην πλάνη και στην άγνοια και έτσι τίθεται το ζήτημα της παιδείας και της απαιδευσίας από μέρος του Πλάτωνα (παιδεία καὶ ἀπαιδευσία). Με τις λέξεις αυτές ορίζεται μια πρώτη θεματική για τον μύθο του σπηλαίου: ο Πλάτων θα μιλήσει αλληγορικά περί παιδείας (και έλλειψη παιδείας). Στην Πολιτεία γενικότερα η αναφορά στην παιδεία γίνεται πάντα σε σύνδεση με την ηθική διαπαιδαγώγηση των πολιτών (424a): τροφή γὰρ καὶ παίδευσις χρηστὴ σφωζομένη φύσεις ἀγαθὰς ἐμποιεῖ, καὶ αὗ φύσεις χρησταὶ τοιαύτης παιδείας ἀντι λαμβανόμεναι ἔτι βελτίους τῶν προτέρων φύονται [: γιατί η καλή εκπαίδευση και η ανατροφή, αν διατηρείται, γεννά καλές φύσεις, και πάλι οι χρηστές αυτές φύσεις, όταν λάβουν μια τέτοια ανατροφή, θα γίνουν ακόμη καλύτερες από τις προηγούμενες –μετάφραση Ι. Γρυπάρης]. Στον μύθο του σπηλαίου, ειδικότερα, η αναφορά στην παιδεία έχει και γνωσιολογικό περιεχόμενο: πώς μπορεί ο άνθρωπος να γνωρίσει την αλήθεια, και μάλιστα το αληθινά υπαρκτό; Γι αυτό, μόνο μόλις λυθούν από τα δεσμά τους μπορούν να ανέβουν προς την έξοδο της σπηλιάς και ν' αντικρίσουν το φως του ήλιου, έτσι και οι πολίτες μπορούν μόνο μέσω της παιδείας να ξεφύγουν από τα δεσμά της άγνοιας και να κατακτήσουν ολοένα και υψηλότερα επίπεδα γνώσης και αντίληψης, φτάνοντας κάποιοι από αυτούς μέχρι και στη θέαση της Ιδέας του Αγαθού.

Προαιρετική αναφορά στους συμβολισμούς για το σπήλαιο και τα δεσμά.

B2

Στα δύο κείμενα παρουσιάζεται η κατάσταση των ανθρώπων που ζουν σε μια ψευδή πραγματικότητα μέσα από μηχανισμούς συνεχούς προπαγάνδας και παραποίησης των γεγονότων. Και στο διδαγμένο κείμενο και στο παράλληλο, οι άνθρωποι έχουν εγκλωβιστεί σε αυτήν την ψευδή πραγματικότητα και στην

άγνοια (« ήταν αναπόφευκτο...αρνιόταν την ύπαρξη της εξωτερικής πραγματικότητας»)

(«ς οἷον ἐν καταγείῳ οἰκῇσει σπηλαιώδει... εἷς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὁρᾶν»)

Διαφορές:

1) Πλάτωνα: Οι αισθήσεις παραπλανούν

Όργουελ: Οι αισθήσεις αποτελούν πηγή αλήθειας

2) Όργουελ: Ο υλικός (αισθητός) κόσμος αντιμετωπίζεται ως αληθινός

Πλάτωνα: Ο αισθητός κόσμος είναι ψεύτικος

3) Οι δεσμώτες του Πλάτωνα είναι παθητικοί. Ο Όργουελ επιθυμεί να ελευθερωθεί.

4) Στον Όργουελ ο Γουίνστον συνειδητοποιεί την πραγματικότητα, οι δεσμώτες στον Πλάτωνα όχι.

Αρκεί οι μαθητές/τριες να αναφέρουν μία μόνο διαφορά.

Παραπομπές:

Από το Διδαγμένο κείμενο:

Πλάτωνα:

- «Ἴδὲ γὰρ... περιάγειν»
- «φῶς... δεικνύασιν»
- «τοὺς γὰρ τοιούτους... προσπιπτούσας»
- «Εἰ οὖν διαλέγεσθαι... ὁρᾶν»

Από το παράλληλο κείμενο:

- «Στο τέλος το Κόμμα...κοινή λογική»
- «Το κόμμα σου ἔλεγε...ματιών σου»

- «Ο υλικός κόσμος υπάρχει...προς το κέντρο της γης»
- «Με την αίσθηση... ακολουθούν»

B3.

1. οισοφάγο
2. φόρος
3. φορέματα / πανωφόρια
4. φέρσιμο
5. φερέφωνό (της)

B4.

- 1- Λάθος
- 2- Λάθος
- 3- Σωστό
- 4- Σωστό
- 5- Λάθος

Γ1. Και συχνά γυρνούσε και κοιτούσε τον εαυτό της και εξέταζε αν και κάποιος άλλος την έβλεπε και πολλές φορές έριχνε το βλέμμα της και στη δική της τη σκιά. Και όταν έφθαναν πιο κοντά στον Ηρακλή, εκείνη που είπαμε πρώτη, προχωρούσε με τον ίδιο ρυθμό/τρόπο, ενώ η άλλη, επειδή ήθελε να προλάβει/να φτάσει πρώτη, έτρεξε προς τον Ηρακλή και του είπε : «Σε βλέπω Ηρακλή να απορείς ποιον δρόμο στη ζωή σου να πάρεις. Εάν, λοιπόν, κάνεις εμένα φίλη θα σε οδηγήσω στον πιο ευχάριστο και εύκολο δρόμο της ζωής (θα έχεις μια ζωή ευχάριστη και εύκολη) και όλα όσα είναι ευχάριστα θα γευτείς και θα ζήσεις χωρίς καμιά δυσκολία».

Γ2. Η Αρετή ήταν ευπρεπής στην όψη και φαινόταν ευγενική/αρχοντική στον χαρακτήρα (εὐπρεπὴ τε ἰδεῖν καὶ ἐλευθέριον φύσει), και διακρινόταν για την καθαρότητά της (κεκοσμημένην τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι), στα μάτια της διέκρινες την ντροπή/σεμνότητα (εἶχε το βλέμμα χαμηλό από την αιδώ/σεμνότητα) (τὰ δὲ ὄμματα αἰδοῖ), ενώ η στάση του σώματος ξεχώριζε για

τη σωφροσύνη/σύνεσής της (τὸ δὲ σχῆμα σωφροσύνη). Φορούσε ρούχα λευκά (ένδειξη της αγνότητας και καθαρότητά της) (ἐσθῆτι δὲ λευκῇ).

Η Κακία όμως ήταν καλοθρεμμένη, παχουλὴ και μαλθακὴ (τὴν δ' ἑτέραν τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε καὶ ἀπαλότητα) και ἦταν καλλωπισμένη/βαμμένη με χρώματα ὥστε να φαίνεται πιο λευκὴ και πιο κόκκινη ἀπ' ὅσο θα ἔπρεπε (κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα ὥστε λευκοτέραν τε καὶ ἐρυθροτέραν). Η στάση του κορμιού της τὴν ἐδειχνε πιο ψηλὴ ἀπὸ το φυσιολογικό (τὸ δὲ σχῆμα ὥστε δοκεῖν ὀρθοτέραν τῆς φύσεως εἶναι) και το βλέμμα της κοιτούσε ψηλά, λόγω της ἐπαρσῆς της, χωρίς ἴχνος ντροπῆς/αιδούς, (τὰ δὲ ὄμματα ἔχειν ἀναπεπταμένα), ἐνῶ ἦταν ντυμένη με διάφανο ἔνδυμα ἔτσι ὥστε να φαίνεται ἡ νεανικὴ της ομορφιά (ἐσθῆτα δὲ ἐξ ἧς ἂν μάλιστα ὦρα διαλάμπει).

Γ3α. γυναικός

Φύσεως

σώματος

καθαρότητος

Γ3β. φάνηθι / μειζόνων / ὀψομένη / ἐπεσκόπει / ἀγάγωμεν / οὐδεμιᾷ /

Γ4α. ἰδεῖν : τελικό ἀπαρέμφατο ὡς ἀπαρέμφατο της αναφοράς ἀπὸ το «εὐπρεπῇ»

τῆς φύσεως : γενικὴ συγκριτικὴ ἀπὸ τὴ λέξη «ὀρθοτέραν»

τῷ Ἡρακλεῖ : αντικείμενο στο ἀπαρέμφατο «προσδραμεῖν»

ἀποροῦντα : κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἀπὸ το αἰσθησης ρῆμα «Ὀρῶ»

φίλην : κατηγορούμενο στο αντικείμενο ἐμὲ ἀπὸ τὴ μετοχὴ «ποιησάμενος» (το ποιῶ λειτουργεῖ ὡς μεταβατικό/εκλογῆς ρῆμα)

τῶν χαλεπῶν : γενικὴ αντικειμενικὴ ἀπὸ το (στέρησης σημαντικό) επίθετο «ἄπειρος»

Γ4β. εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾷται : δευτερεύουσα ονοματικὴ πλάγια ἐρωτηματικὴ πρόταση ολικῆς ἀγνοίας, μονομελῆς. Εἰσάγεται με τον σύνδεσμο εἴ και ἐκφέρεται με οριστικὴ «θεᾷται» για να δηλώσει το πραγματικό. Λειτουργεῖ ὡς αντικείμενο στο ἀπαρέμφατο «ἐπισκοπεῖν».